

بررسی ارتباط بین عملکرد اجتماعی شرکت و پایداری سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

میلاد پوراسد نداف

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی ناصرخسرو، ساوه، ایران. (نویسنده مسئول).
milad.purasad@gmail.com

سینا آقایی روزبهانی

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی ناصرخسرو، ساوه، ایران.
aghasina.a.r@gmail.com

دکتر فرزین خوشکار

مدرس گروه حسابداری و مدیریت، موسسه آموزش عالی ناصرخسرو، ساوه، ایران.
f.khoshkar@hnhk.ac.ir

شماره ۱۹ / زمستان ۱۳۹۸ (جلد چهارم) / صص ۶۱-۷۳
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره دوم)

چکیده

هدف این تحقیق بررسی ارتباط بین عملکرد اجتماعی شرکت و پایداری سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده است. قلمرو مکانی این تحقیق شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و قلمرو زمانی سال‌های بین ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ بوده است. در این تحقیق، ابعاد محیطی، اجتماعی و اقتصادی عملکرد اجتماعی متغیر مستقل و پایداری سود متغیر وابسته در نظر گرفته شد. تحقیق حاضر در زمره تحقیقات کاربردی قرار دارد، چنانچه طبقه بندی انواع تحقیقات بر اساس ماهیت و روش را مدنظر قرار گیرد، روش تحقیق حاضر از لحاظ ماهیت در زمره تحقیقات توصیفی قرار داشته و از نظر روش نیز در دسته تحقیقات همبستگی محسوب می‌گردد. در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات، از روش کتابخانه‌ای استفاده شد. در بخش داده‌های پژوهش از طریق جمع‌آوری داده‌های شرکت‌های نمونه با مراجعه به صورت‌های مالی، یادداشت‌های توضیحی و ماهنامه بورس اوراق بهادار انجام پذیرفت. بر اساس روش حذف سیستماتیک تعداد ۱۰۷ شرکت به عنوان نمونه آماری انتخاب گردید. به منظور توصیف و تلخیص داده‌های جمع‌آوری شده از آمار توصیفی و استنباطی بهره گرفته شده است. به منظور تحلیل داده‌ها ابتدا پیش‌آزمون‌های ناهمسانی واریانس، آزمون F لیمر، آزمون هاسمن و آزمون جارک-برا و سپس از آزمون رگرسیون چند متغیره برای تایید و رد فرضیه‌های تحقیق (نرم افزار ایویوز) استفاده گردیده است. نتایج تحقیق نشان داد بین بعد محیطی، اجتماعی و اقتصادی عملکرد اجتماعی و پایداری سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنادار وجود دارد.

واژگان کلیدی: عملکرد اجتماعی، بعد محیطی، بعد اجتماعی، بعد اقتصادی، پایداری سود.

مقدمه

صورت سود و زیان به عنوان مبنایی برای تصمیمات سرمایه‌گذاری و سایر تصمیمات محسوب می‌شود. اندازه‌گیری سود دوره‌ی مالی همیشه یکی از چالش‌های پیش روی تدوین‌کنندگان استانداردهای حسابداری بوده است. حسابداری مرسوم با

تاکید بر اندازه گیری و گزارشگری معاملات و رویدادهای اقتصادی، معاملات اجتماعی واحدهای تجاری با اجتماع پیرامونش را نادیده می گیرد. پیامد این معاملات اجتماعی، هزینه های اجتماعی به معنی کاهش منابع اجتماعی و منافع اجتماعی به معنی افزایش و بهبود منابع اجتماعی است (خواجه حسنی و همکاران، ۱۳۹۸). هدف نهایی حسابداری اجتماعی اندازه گیری و گزارشگری این منابع، هزینه ها و منافع اجتماعی است. رهبران شرکت ها با وظیفه ای پویا و چالش برانگیز در زمینه استانداردهای اخلاقی اجتماعی با هدف عملیات تجاری مسئولانه مواجه اند. امروزه، مسئولیت اجتماعی شرکت ها، بخش جدایی ناپذیری از کتب و مقالات مالی اقتصادی جهان تلقی می شود. شیوه های مسئولیت اجتماعی شرکت ها در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه و خصوصیات و الگوهای افشای مسئولیت اجتماعی بین بخش های مختلف، متنوع است ولی شرکت های ایرانی با فشارها و الزامات قانونی کمی برای مسئولیت اجتماعی مواجه هستند (خواجه حسنی و همکاران، ۱۳۹۸). در طی سال های اخیر، جنبش های اجتماعی در اعتراض به قدرت شرکت های فرا ملی و سهامی بزرگ، افزایش چشمگیری داشته اند؛ به نحوی که در گردهمایی سران شرکت ها یا رهبران کشور های صنعتی در اجلاس هایی چون سیاتل و داووس، شاهد قدرت نمایی این جنبش های اعتراضی بوده ایم. نگرانی مردم این است که شرکت ها نسبت به اعمال، برنامه ریزی ها و سیاست های خود به جامعه جهانی پاسخگو نیستند. فعالان طرفدار محیط زیست، گروه های حقوق بشر، اتحادیه های تجاری و بسیاری از شهروندان آگاه و هوشیار خواستار آن هستند که شرکت ها نسبت به مردم پاسخگو باشند. اکنون گروه های مختلف اجتماعی در این زمینه با یکدیگر هم عقیده شده اند که شرکت ها باید در خدمت رفع نیاز های مردم باشند، نه مردم در خدمت بر آوردن نیاز های شرکت های بزرگ (یونسی و همکاران، ۱۳۹۸).

بیان مساله

آنچه مسلم است این است که از اوایل نیمه دوم قرن بیستم آگاهی عمومی درباره وابستگی سازمان، جامعه و محیط به یکدیگر افزایش یافته و همگان پی برده اند که از یک سو سازمانها با تکیه بر امکانات موجود در جامعه به اهداف خود می رسند و از سوی دیگر، اقدامات سازمانها می بایست منافع و دستاوردهایی نیز برای جامعه داشته باشد. از این رو همواره تلاش بر این بوده که منافع در سازمانها به گونه ای بهبود یابد که مردم جامعه، بیش از هزینه ای که پرداخت کرده اند از سازمانها سود ببرند و به تعبیری سازمانها علاوه بر سود آفرینی، ارزش آفرینی هم داشته باشند. در حقیقت سازمانها به منظور حفظ مشروعیت کامل و بقای خود باید قبول کنند که نقش و وظیفه ای عمومی و اجتماعی دارند. هسته ای اصلی تئوری نمایندگی بر این فرض استوار است که مدیران به عنوان نمایندگان سهام داران ممکن است به گونه ای عمل نمایند یا تصمیم هایی را اتخاذ کنند که لزوماً در راستای به حداکثر رساندن ثروت سهامداران نباشد. مطابق این تئوری باید ساز و کار کنترلی یا نظارتی کافی برای محافظت سهام داران از تضاد منافع ایجاد شود. موضوع شفافیت صورت های مالی و کیفیت افشای اطلاعات ارائه شده در آن به عنوان یک راهکار عملی مورد توجه قرار گرفته است (کردستانی و همکاران، ۱۳۹۷).

از دیدگاه اطلاعاتی، مفهوم سود نتیجه ی فعالیت های اقتصادی را بیان می کند، ولی به عنوان معیار اساسی اندازه گیری، هم چنان مورد تردید قرار دارد. بر مبنای مفروضات بازار کارای سرمایه، پژوهش های تجربی موید آنند که سود حسابداری دارای محتوای اطلاعاتی می باشد (یونسی و همکاران، ۱۳۹۸).

از زمانیکه ارتباط بین نقش های اجتماعی، سیاسی، محیطی، اقتصادی در تجارت رو به افزایش گذاشته است، سازمانها با پویایی های جدیدی مواجه شده اند. چالشی که سازمانها با آن روبرو هستند این است که آنها باید هم زمان به افزایش

سودآوری و پاسخگویی به انتظارات اجتماعی جدید و سپس مدیریت همزمان این دو پیامد به ظاهر متناقض که نیازمند توسعه استراتژیهای کاربردی است و اثرات مثبتی هم بر جامعه و هم بر سازمان دارد، دست یازند. پیاده سازی مسؤولیت اجتماعی در سطح سازمان، از جمله سازوکارها و یا راهبردهای موثر در این خصوص است. در واقع امروزه سازمانها علاوه بر انجام وظایف سنتی خود به انجام فعالیت‌های دیگری نیز مکلف شده اند، که هدف این فعالیت‌ها، پاسخ گویی به انتظارات جامعه است و از آن به عنوان مسؤولیت اجتماعی سازمان یاد می‌شود. در این دوران، مدیریت موثر، مدیریتی است که از محدوده اندیشه سازمان خود را رها ساخته و به جامعه و محیط‌های وسیع‌تری می‌اندیشد، چرا که نه سازمان‌ها میتوانند خود را از جامعه جدا کنند و نه جامعه میتواند بدون سازمان‌ها تداوم یابد (صالحی و آذری، ۲۰۰۹؛ خواجه حسنی و همکاران، ۱۳۹۸).

لی^۱ (۲۰۱۵) در تحقیقات خود اعلام کرد ارتباط و همبستگی مثبت بین پایداری سود و مسؤولیت اجتماعی شرکتها وجود دارد. مدیران جهت افزایش کیفیت افشای مالی عملکرد مسؤولیت اجتماعی را افزایش می‌دهند. احمدپور و فرمانبردار (۱۳۹۲) در پژوهش خود یافتند بین سطح افشا مسؤولیت اجتماعی شرکت‌ها با قدرمطلق خطای پیش بینی سود هر سهم ارتباط معکوس معنی‌داری وجود دارد. همچنین، بین سطح افشا عملکرد اجتماعی و زیست‌محیطی شرکت با قدر مطلق خطای پیش بینی سود هر سهم رابطه معکوس معنی‌داری وجود دارد. بنابراین مساله اصلی تحقیق حاضر بررسی ارتباط بین عملکرد اجتماعی شرکت‌ها و پایداری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

فرضیه های تحقیق

فرضیه اصلی

بین عملکرد اجتماعی شرکت و پایداری سود شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط وجود دارد.

فرضیه های فرعی

بین بعد محیطی عملکرد اجتماعی شرکت و پایداری سود شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط وجود دارد.

بین بعد اجتماعی عملکرد اجتماعی شرکت و پایداری سود شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط وجود دارد.

بین بعد اقتصادی عملکرد اجتماعی شرکت و پایداری سود شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط وجود دارد.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر طبقه بندی بر مبنای هدف، از نوع تحقیقات کاربردی است. هدف تحقیق کاربردی، توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص است. هم چنین تحقیق حاضر، از نظر روش و ماهیت از نوع تحقیق همبستگی است. در این تحقیق هدف، تعیین میزان رابطه متغیرهاست. برای این منظور بر حسب مقیاس های اندازه گیری متغیرها، شاخص های مناسبی اختیار می‌شود. مقیاس اندازه گیری داده‌ها مقیاس نسبی است. مقیاس نسبی بالاترین و دقیق ترین سطح اندازه گیری

¹ Lee

را ارائه می دهد. این مقیاس علاوه بر دارا بودن کلیه خصوصیات مقیاس های دیگر، از صفر مطلق نیز برخوردار است. روش تحقیق به صورت استقرایی است که در آن مبانی نظری و پیشینه پژوهش از راه کتابخانه، مقاله و اینترنت جمع آوری شده و در رد یا اثبات فرضیه های پژوهش با بکارگیری روش های آماری مناسب، از استدلال استقرایی در تعمیم نتایج استفاده شده است.

مدل رگرسیونی تحقیق

$$EP_{it} = \alpha_0 + \beta_1 ENVR_{it} + \beta_2 Social_{it} + \beta_3 Eco_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \beta_6 Growth_{it} + \beta_7 ROA_{it} + \varepsilon_{it}$$

EP_{it} : پایداری سود $ENVR_{it}$: بعد محیطی عملکرد اجتماعی $Social_{it}$: بعد اجتماعی عملکرد اجتماعی Eco_{it} : بعد اقتصادی عملکرد اجتماعی $SIZE_{it}$: اندازه شرکتها LEV_{it} : اهرم مالی $Growth_{it}$: رشد فروش ROA_{it} : بازده دارایی ها ε_{it} : سطح خطا

تعریف عملیاتی متغیرهای تحقیق

جدول ۱: خلاصه متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نوع متغیر	علامت اختصاری	روش محاسبه
پایداری سود	وابسته	EP_{it}	پایداری سود بر اساس فرمول زیر بدست می آید: $E_{j,t} = \beta_{0,j} + \beta_{1,j} E_{j,t-1} + \varepsilon_{j,t}$ $E_{j,t}$: سود قبل از اقالام غیرعادی شرکت j در سال t . $E_{j,t-1}$: سود قبل از اقالام غیرعادی شرکت j در سال $t-1$. β_1 : معرف پایداری سود است. وقتی مقدار بدست آمده برای ضریب متغیر توضیحی β به عدد یک نزدیک تر باشد، پایداری سود بیشتر و وقتی به صفر نزدیک تر باشد، موقتی بودن سود بیشتر است.
بعد محیطی مسئولیت اجتماعی	مستقل	$ENVR_{it}$	مجموع نمرات بدست آمده از این مولفه شامل؛ محصولات و خدمات مفید (ISO14001)، پیشگیری از آلودگی، بازیافت ضایعات، انرژی پاک، سیستم های مدیریتی و سایر مواردی می باشد که در صورتهای مالی و گزارشات هیئت مدیره شرکتهای عضو نمونه، گزارش شده است. برای اندازه گیری مسئولیت اجتماعی محیط زیست پس از آنالیز محتوای صورتهای مالی شرکت های انتخاب شده اگر در شرکتی هر یک از شاخصهای فوق الذکر رعایت شده باشد به آن ارزش یک و در غیر اینصورت ارزش صفر لحاظ می گردد. $CSR(CO_{it}) = \sum CSR(CO_{it})$
بعد اجتماعی مسئولیت اجتماعی	مستقل	$Social_{it}$	مجموع نمرات بدست آمده از این مولفه شامل؛ دادن خیریه و کمک های عام المنفعه، نوآوری، کمک های بشر دوستانه به سایر کشورها، کمک به ساخت مسکن، کمک به آموزش و پرورش، ارائه برنامه های داوطلبانه و سایر موارد می باشد که در صورتهای مالی و گزارشات هیئت مدیره شرکتهای عضو نمونه، گزارش شده است. برای اندازه گیری مسئولیت اجتماعی جامعه پس از آنالیز محتوای صورتهای مالی شرکتهای انتخاب شده اگر در شرکتی هر یک از شاخصهای فوق الذکر رعایت شده

باشد به آن ارزش یک و در غیر اینصورت ارزش صفر لحاظ می گردد. $CSR(CO_{it}) = \sum CSR(CO_{it})$			
مجموع نمرات بدست آمده از این مولفه شامل؛ مالیات، ارزش افزوده کارکنان، بازده دارایی ها و سایر موارد می باشد که در صورتهای مالی و گزارشات هیئت مدیره شرکتهای عضو نمونه، گزارش شده است. برای اندازه گیری مسئولیت اجتماعی اقتصادی پس از آنالیز محتوای صورتهای مالی شرکتهای انتخاب شده اگر در شرکتی هر یک از شاخصهای فوق الذکر رعایت شده باشد به آن ارزش یک و در غیر اینصورت ارزش صفر لحاظ می گردد. $CSR(CO_{it}) = \sum CSR(CO_{it})$	Eco_{it}	مستقل	بعد اقتصادی مسئولیت اجتماعی
لگاریتم طبیعی دارایی های شرکت	$Size_{it}$	کنترلی	اندازه شرکت
بدهی های بلندمدت به کل دارایی ها	Lev_{it}	کنترلی	اهرم مالی
تفاضل درآمد فروش سال جاری از سال قبل تقسیم بر سال قبل	$Growth_{it}$	کنترلی	رشد فروش
نسبت سود خالص به کل دارایی ها	ROA_{it}	کنترلی	بازده دارایی ها

جامعه و نمونه آماری تحقیق

جامعه مطالعاتی تحقیق شامل کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره زمانی سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ می باشد.

جدول ۲: روند انتخاب نمونه آماری پژوهش

۵۲۰	کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس در تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۲۹
(۴۴)	شرکت هایی که بعد از سال ۱۳۸۹ در بورس پذیرفته شده اند
(۱۲۴)	شرکت هایی که طی دوره تحقیق در حالت تعلیق بوده و یا از بورس خارج شده اند
(۸۴)	شرکت هایی که سال مالی آنها به ۲۹ اسفند ختم نمی شود و یا تغییر سال مالی داده اند
(۱۸)	شرکت های واسطه گری مالی (سرمایه گذاری، هلدینگ، لیزینگ و بانک ها) ^۱
(۵۸)	شرکت هایی که در طول دوره مورد نظر، سهام آن ها به طور فعال در بورس معامله نشده است
(۳)	شرکت هایی که صورتهای مالی سال ۱۳۹۳ خود را در زمان انجام این تحقیق ارائه نداده بودند
(۸۲)	شرکت هایی که اطلاعات آن ها برای بدست آوردن برخی متغیرهای تحقیق کافی نبود
۱۰۷	کل نمونه آماری قابل آزمون با در نظر گرفتن پیش فرض ها

پیش فرض ها به ترتیب اعمال شدند، بدین صورت که هر شرکتی که در پیش فرض اول قرار گرفته است، برای شمارش پیش فرض های بعدی لحاظ نگردیده است. در این تحقیق بعد از اعمال پیش فرض ها، ۱۰۷ شرکت باقی ماندند.

^۱ - شرکت های بیمه پس از اعمال پیش فرض های اول و دوم و سوم حذف شدند.

روش تجزیه و تحلیل داده ها

برای تعیین این نکته که آیا سری زمانی X_t فرآیندی ایستا (مرتبه انباشتگی صفر) و یا واگرا (مرتبه انباشتگی یک) دارد، از آزمون لین-لین استفاده می کنیم. همانند بررسی ایستایی متغیرها در اینجا نیز نیاز به بکارگیری روش مناسب برای داده های تلفیقی داریم. ما از آماره اصلاح شده والد برای بررسی ناهمسانی واریانس گروهی در بین باقی مانده های مدل رگرسیون اثرات ثابت استفاده می کنیم. همچنین از دو آزمون F و هاسمن جهت تعیین یکی از دو روش اثر ثابت و یا اثر تصادفی استفاده می شود. برای انتخاب اینکه در تخمین مدل ها از روش تلفیقی یا تابلویی استفاده شود از آزمون F لیمر استفاده و در صورت رد شدن فرضیه صفر این آزمون، باید از روش داده های تابلویی استفاده شود. از آزمون رگرسیونی چندگانه برای تایید و رد فرضیه های تحقیق استفاده می شود و نرم افزار مورد استفاده ایویوز ۷ می باشد.

یافته های تحقیق

جدول ۳: آماره توصیفی متغیرهای تحقیق

نام متغیر	پایداری سود	بعد اقتصادی عملکرد اجتماعی	بعد محیطی عملکرد اجتماعی	بعد اجتماعی عملکرد اجتماعی	اهرم مالی	بازده دارایی ها	رشد فروش شرکت	اندازه شرکت
علامت اختصاری	EP_{it}	Eco_{it}	$ENVR_{it}$	$Social_{it}$	LEV_{it}	ROA_{it}	$Growth_{it}$	$SIZE_{it}$
میان	۰,۰۶۶	۰	۰	۰	۰,۶۲۴	۰,۴۳۵	۰,۲۲۶	۱۲,۹۸۳
میانگین	۰,۰۶۲	۰	۰	۰	۰,۶۹۱	۰,۴۳۵	۰,۲۱۱	۱۲,۶۸۰
حداکثر	۰,۴۵۷	۱	۱	۱	۰,۹۵۵	۰,۸۰۴	۰,۷۰۳	۱۴,۹۶۶
حداقل	- ۰,۷۸۹	۰	۰	۰	۰,۱۲۰	- ۰,۲۸۹	- ۰,۴۹۲	۱۰,۹۵۴
انحراف معیار	۰,۲۱۹	۰,۱۸۸	۰,۱۵۵	۰,۱۸۷	۰,۲۴۲	۰,۱۱۹	۰,۱۷۰	۱,۳۴۸
چولگی	- ۲,۲۱۷	- ۰,۳۶۶	۰,۲۷۱	۰,۰۶۰	- ۰,۶۴۰	- ۰,۸۰۸	- ۰,۳۰۷	۰,۱۵۰
کشیدگی	۱۰,۶۴۹	۲,۳۷۷	۲,۲۰۵	۲,۰۶۱	۲,۴۴۱	۵,۱۹۲	۴,۵۹۷	۱,۸۷۰
تعداد مشاهدات	۵۳۵							

آزمون های آماری

جدول ۴: نتایج آزمون F لیمر

آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معنی داری	نتیجه آزمون
۶,۳۰۲۱۵۴	(۱۰۶,۲۳)	۰,۰۰۱۶	Panel

جدول ۵: آزمون هاسمن برای تعیین مدل اثرات ثابت یا تصادفی

نوع آزمون	مقدار آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معناداری	روش
هاسمن	۸,۶۰۳۱۱۲	۴۱	۰,۰۰۰۶	اثرات ثابت

* سطح خطای ۵ درصد

آزمون نرمال بودن داده ها

جدول ۶: آزمون جارک-برا

نام متغیر	آماره	سطح معناداری
پایداری سود	۸۱,۴۴۷۱۲	۰,۵۱۳
بعد اقتصادی عملکرد اجتماعی	۰,۹۶۲۸۴۵	۰,۶۱۷
بعد محیطی عملکرد اجتماعی	۰,۹۶۳۶۴۲	۰,۶۱۷
بعد اجتماعی عملکرد اجتماعی	۰,۹۳۲۲۹۳	۰,۶۲۷
اهرم مالی	۲,۰۳۲۲۳۱	۰,۳۶۱
بازده دارایی ها	۷,۷۲۸۵۳۶	۰,۱۲۰
رشد فروش	۳,۰۵۳۲۱۷	۰,۲۱۷
اندازه شرکت	۱,۴۲۴۰۰۲	۰,۴۹۰

* سطح خطای ۵ درصد

با توجه به جدول فوق از آنجایی که سطح معناداری متغیرها بزرگتر از ۰,۰۵ می باشد بنابراین توزیع متغیرها نرمال می باشد.

جدول ۷: آزمون لین و لوین

نام متغیر	آماره	سطح معناداری
پایداری سود	- ۷,۴۵۱۷	۰,۰۰۰۶
بعد اقتصادی عملکرد اجتماعی	- ۲,۷۱۸۱	۰,۰۰۱۹
بعد محیطی عملکرد اجتماعی	۵,۶۱۴۱	۰,۰۰۱۶
بعد اجتماعی عملکرد اجتماعی	۹,۶۰۲۵	۰,۰۰۲۱
اهرم مالی	- ۶,۳۵۷۷	۰,۰۰۰۵
بازده دارایی ها	۴,۹۱۷۴	۰,۰۰۱۲
رشد فروش	- ۴,۴۴۱۷	۰,۰۰۵۹
اندازه شرکت	۵,۳۲۶۲	۰,۰۰۴۷

* سطح خطای ۵ درصد

با توجه به جدول فوق چون سطح معناداری همه متغیرها از ۰,۰۵ کوچکتر است؛ فرضیه صفر مبنی بر نامانایی برای همه متغیرها رد می شود و تمامی متغیرهای مورد مطالعه در سطح مانا هستند.

جدول ۸: نتایج آزمون ناهمسانی آرج LM مدل تحقیق

سطح معناداری	مقدار آماره	شرح	آزمون
۰,۱۶۱۶	۰,۷۴۱۵۱۱	F-statistic	آرج
۰,۱۶۱۶	۶,۳۲۵۱۸۷	Obs*R-squared	

* سطح خطای ۵ درصد

با توجه به جدول ۸ آماره F آزمون در سطح ۵ درصد معنادار نیست، بنابراین فرض همسانی واریانس تایید شده و ناهمسانی واریانس جملات اخلاص رد می شود.

آزمون رگرسیون فرضیه های تحقیق

جدول ۹: آزمون رگرسیون و معناداری مدل

سطح معناداری	آماره t	انحراف برآورد	ضرایب برآوردی	نام متغیر
۰,۰۱۵۷	۶,۵۴۱	۰,۰۷۲	۰,۴۷۱	ثابت
۰,۰۱۶۹	- ۶,۴۰۵	۰,۱۰۱	۰,۶۴۷	بعد محیطی عملکرد اجتماعی
۰,۰۱۵۸	- ۵,۶۲۱	۰,۰۸۲	۰,۴۶۱	بعد اجتماعی عملکرد اجتماعی
۰,۰۲۶۹	- ۴,۴۳۲	۰,۱۰۴	۰,۴۶۱	بعد اقتصادی عملکرد اجتماعی
۰,۰۸۱۳	- ۱,۱۵۱	۰,۴۰۲	- ۰,۴۶۳	بازده دارایی ها
۰,۰۹۶۲	۱,۱۰۲	۰,۲۵۳	۰,۲۷۹	اندازه شرکت
۰,۰۰۲۳	- ۷,۸۵۲	۰,۰۶۰	- ۰,۴۷۹	اهرم مالی
۰,۰۲۶۴	۴,۳۴۳	۰,۱۶۰	۰,۷۱۴	رشد فروش
سطح معناداری	آماره F	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین	دوربین - واتسون
**./۰۰۰	۴۱,۶۰۳۵۲	۰/۵۹	۰/۶۰	۲,۱۳

* سطح خطای ۵ درصد و ** سطح خطای ۱ درصد

با توجه به جدول ۹ آماره دوربین- واتسون برابر با ۲,۱۳ می باشد و این نشان می دهد به خطاها همبستگی وجود ندارد چرا که بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد. ضریب تعیین تعدیل شده این آزمون برابر با ۰/۵۹ می باشد، که نشان می دهد متغیرهای مستقل و کنترلی در مدل حاضر می توانند ۵۹ درصد از تغییرات متغیر وابسته (پایداری سود) را پیش بینی نمایند. به دلیل معنادار بودن آماره F در سطح خطای ۱ درصد، می توان گفت که مدل تحقیق از لحاظ آماری معنادار و مناسب می باشد. تاثیر متغیر کنترلی رشد فروش بر پایداری سود مثبت و تاثیر متغیر کنترلی اهرم مالی بر پایداری سود منفی می باشد. بازده دارایی ها و اندازه شرکت به دلیل سطح معناداری بزرگتر از ۰,۰۵ بر پایداری سود تاثیرگذار نیستند.

فرضیه اول

H_0 = بین بعد محیطی عملکرد اجتماعی شرکت و پایداری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنادار وجود ندارد.

H_1 = بین بعد محیطی عملکرد اجتماعی شرکت و پایداری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنادار وجود دارد.

ضریب برآوردی متغیر بعد محیطی عملکرد اجتماعی بر پایداری سود برابر با ۰,۶۴۷ می باشد که نشان می دهد بین متغیر بعد محیطی عملکرد اجتماعی و پایداری سود رابطه مثبت و مستقیم وجود دارد، یعنی با افزایش بعد محیطی عملکرد اجتماعی شرکتها، پایداری سود افزایش می یابد. بدلیل اینکه سطح معناداری آماره t متغیر مستقل تحقیق از سطح خطای ۵ درصد کوچکتر است، می توان با اطمینان ۹۵ درصد وجود ارتباط مثبت و معنادار بعد محیطی عملکرد اجتماعی و پایداری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را تایید کرد.

فرضیه دوم

H_0 = بین بعد اجتماعی عملکرد اجتماعی شرکت و پایداری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنادار وجود ندارد.

H_1 = بین بعد اجتماعی عملکرد اجتماعی شرکت و پایداری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنادار وجود دارد.

ضریب برآوردی متغیر بعد اجتماعی عملکرد اجتماعی بر پایداری سود برابر با ۰,۴۶۱ می باشد که نشان می دهد بین متغیر بعد اجتماعی عملکرد اجتماعی و پایداری سود رابطه مثبت و مستقیم وجود دارد، یعنی با افزایش بعد اجتماعی عملکرد اجتماعی شرکتها، پایداری سود افزایش می یابد. بدلیل اینکه سطح معناداری آماره t متغیر مستقل تحقیق از سطح خطای ۵ درصد کوچکتر است، می توان با اطمینان ۹۵ درصد وجود ارتباط مثبت و معنادار بعد اجتماعی عملکرد اجتماعی و پایداری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را تایید کرد.

فرضیه سوم

H_0 = بین بعد اقتصادی عملکرد اجتماعی و پایداری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنادار وجود ندارد.

H_1 = بین بعد اقتصادی عملکرد اجتماعی و پایداری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنادار وجود دارد.

ضریب برآوردی متغیر بعد اقتصادی عملکرد اجتماعی بر پایداری سود برابر با ۰,۴۶۱ می باشد که نشان می دهد بین متغیر بعد اقتصادی عملکرد اجتماعی و پایداری سود رابطه مثبت و مستقیم وجود دارد، یعنی با افزایش بعد اقتصادی عملکرد اجتماعی شرکتها، پایداری سود افزایش می یابد. بدلیل اینکه سطح معناداری آماره t متغیر مستقل تحقیق از سطح خطای ۵ درصد کوچکتر است، می توان با اطمینان ۹۵ درصد وجود ارتباط مثبت و معنادار بعد اقتصادی عملکرد اجتماعی و پایداری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را تایید کرد.

بنابراین مدل برآوردی تحقیق به شرح زیر می باشد:

$$EP_{it} = 0.471 + 0.647ENVR_{it} + 0.461Social_{it} + 0.461Eco_{it} + 0.279SIZE_{it} - 0.479LEV_{it} + 0.714Growth_{it} - 0.463ROA_{it} + \varepsilon_{it}$$

بحث و نتیجه گیری

هدف این تحقیق بررسی ارتباط بین عملکرد اجتماعی شرکت و پایداری سود شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بوده است. قلمرو مکانی این تحقیق شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و قلمرو زمانی سال های بین ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ بوده است. در این تحقیق، ابعاد محیطی، اجتماعی و اقتصادی عملکرد اجتماعی متغیر مستقل و پایداری سود

متغیر وابسته در نظر گرفته شد. تحقیق حاضر در زمره تحقیقات کاربردی قرار دارد، چنانچه طبقه بندی انواع تحقیقات بر اساس ماهیت و روش را مدنظر قرار گیرد، روش تحقیق حاضر از لحاظ ماهیت در زمره تحقیقات توصیفی قرار داشته و از نظر روش نیز در دسته تحقیقات همبستگی محسوب می گردد. در این پژوهش برای جمع آوری داده ها و اطلاعات، از روش کتابخانه ای استفاده شد. در بخش داده های پژوهش از طریق جمع آوری داده های شرکت های نمونه با مراجعه به صورت های مالی، یادداشت های توضیحی و ماهنامه بورس اوراق بهادار انجام پذیرفت. بر اساس روش حذف سیستماتیک تعداد ۱۰۷ شرکت به عنوان نمونه آماری انتخاب گردید. به منظور توصیف و تلخیص داده های جمع آوری شده از آمار توصیفی و استنباطی بهره گرفته شده است. به منظور تحلیل داده ها ابتدا پیش آزمون های ناهمسانی واریانس، آزمون F لیمر، آزمون هاسمن و آزمون جارک- برا و سپس از آزمون رگرسیون چند متغیره برای تایید و رد فرضیه های تحقیق (نرم افزار ایویوز) استفاده گردیده است. خلاصه نتایج تحقیق به صورت زیر می باشد:

نتیجه آزمون فرضیه اول تحقیق نشان داد بین بعد محیطی عملکرد اجتماعی و پایداری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنادار وجود دارد و نیز نتیجه آزمون فرضیه دوم تحقیق نشان داد بین بعد اجتماعی عملکرد اجتماعی و پایداری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنادار وجود دارد. نتیجه آزمون فرضیه سوم تحقیق نشان داد بین بعد اقتصادی عملکرد اجتماعی و پایداری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنادار وجود دارد.

منابع

- ✓ ابراهیمی کردلر، علی، ذاکری، حامد، (۱۳۸۸)، بررسی مدیریت سود با استفاده از فروش دارایی ها، تحقیقات حسابداری، شماره ۳، صص ۱۲۲-۱۳۵.
- ✓ احمدپور، احمد، فرمانبردار، مریم، (۱۳۹۲)، بررسی رابطه بین مسئولیت اجتماعی شرکت و خطای پیش بینی سود هر سهم، فصلنامه بورس اوراق بهادار، سال ۶، شماره ۲، صص ۶۳-۷۸.
- ✓ اصلانی، عظیم، خدابخشی، نسربین، حسین پور، غلامرضا، (۱۳۹۳)، بررسی رابطه مسئولیت اجتماعی بر کیفیت سود شرکت های گروه محصولات شیمیایی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، اولین کنفرانس اقتصاد و مدیریت کاربردی با رویکرد ملی.
- ✓ امیری، سیدخسرو، وکیل زاده روح الامینی، مجتبی، (۱۳۹۳)، بررسی تاثیر مسئولیت اجتماعی بر عملکرد شرکت ها، کنفرانس بین المللی حسابداری، اقتصاد و مدیریت مالی.
- ✓ انصاری، عبدالمهدی، افشار، مجتبی، ابراهیمیان، محمدرضا، (۱۳۹۲)، بررسی تاثیر مدیریت سود بر توانایی پیش بینی اقلام تعهدی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (از دیدگاه کیفیت سود)، دانش حسابداری، دوره ۴، شماره ۱۲، صص ۱۳۱-۱۵۱.
- ✓ ثقفی، علی، مرادی جز، محسن، سهرابی، حسینعلی، (۱۳۹۳)، رابطه بین مدیریت سود و عدم تقارن اطلاعاتی در شرایط نااطمینانی محیطی، مجله دانش حسابداری، سال پنجم، شماره ۱۷، صص ۷-۲۷.
- ✓ جعفرزاده، محمد، زینالی، مهدی، (۱۳۹۳)، بررسی تاثیر مسئولیت اجتماعی بر ارزش شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس ملی پویایی مدیریت، توسعه اقتصادی و مدیریت مالی.

- ✓ حسینی، مهدی، (۱۳۸۹)، جایگاه مسئولیت اجتماعی شرکتهای ماهنامه اندیشه گستر سایپا، شماره ۱۰۸.
- ✓ خدادادی، ولی، جان جانی، رضا، (۱۳۹۰)، بررسی رابطه مدیریت سود و سودآوری شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهشهای حسابداری مالی، دوره ۳، شماره ۱، صص ۷۷-۹۶.
- ✓ خواجوی، شکراله، بایزیدی، انور، جبارزاده کنگرلویی، سعید، (۱۳۹۰)، بررسی رابطه بین مدیریت سود و مسئولیت پذیری اجتماعی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پیشرفتهای حسابداری، دوره ۳، شماره ۱، صص ۲۹-۵۴.
- ✓ خواجه حسینی، میترا، رستمی جاز، حمید، (۱۳۹۸)، عوامل موثر بر پایداری سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس بین المللی مدیریت، مهندسی صنایع، اقتصاد و حسابداری، تفلیس-گرجستان، دبیرخانه دائمی با همکاری دانشگاه امام صادق (ع).
- ✓ سعیدی، علی، حمیدیان، نرگس، ربیعی، حامد، (۱۳۹۲)، بررسی رابطه بین فعالیت های مدیریت سود واقعی و عملکرد آتی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، حسابداری مدیریت، دوره ۶، شماره ۱۷، صص ۴۵-۵۸.
- ✓ شربت اوغلی، احمد، افشاری، داوود، نجمی، منوچهر، (۱۳۸۹)، سنجش مسئولیت اجتماعی نزد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علوم مدیریت ایران، شماره ۱۹، صص ۶۳-۸۱.
- ✓ صنوبر، ناصر، خلیلی، مجید، ثقفیان، حامد (۱۳۸۹)، بررسی رابطه بین مسئولیت پذیری اجتماعی و عملکرد مالی شرکتهای در صنعت مواد و محصولات دارویی، کاوش های مدیریت بازرگانی، دوره ۲، شماره ۴، صص ۲۸-۵۲.
- ✓ عرب صالحی، مهدی، صادقی، غزل، معین الدین، محمود، (۱۳۹۲)، بررسی رابطه بین مسئولیت اجتماعی و عملکرد مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش های تجربی حسابداری، شماره ۹، صص ۱-۲۰.
- ✓ کردستانی، غلامرضا، قادرزاده، کریم، حقیقت، حمید، (۱۳۹۷)، تاثیر افشای مسئولیت اجتماعی بر معیارهای حسابداری، اقتصادی و بازار ارزیابی عملکرد شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش های حسابداری دانشگاه شیراز، دوره دهم، شماره اول، پیاپی ۷۴/۳، صص ۱۸۱-۲۱۰.
- ✓ مرتضوی، سعید، پورآزاد، ناصر، امیررضوی، پگاه، صادقی مقدم، معصومه، (۱۳۸۹)، بررسی نقش تعدیلگری متغیر اهمیت مسئولیت اجتماعی بر رابطه بین ابعاد چهارگانه مسئولیت اجتماعی و تعهد سازمانی، مجله علوم اجتماعی، سال ۷، شماره ۱۶، صص ۱۹۳-۲۱۷.
- ✓ مشایخی، بیتا، صفری، مریم، (۱۳۸۵)، وجه نقد ناشی از عملیات و مدیریت سود، بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴، صص ۳۵-۵۴.
- ✓ نوروش، ایرج، سپاسی، سحر، نیک بخت، محمدرضا، (۱۳۸۴)، بررسی مدیریت سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس تهران، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، دوره ۲۲، شماره ۲، صص ۱۶۵-۱۷۷.
- ✓ یونسی، مهدی، فاطمه، صراف، (۱۳۹۸)، نقش شفافیت اطلاعات حسابداری بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی و شهرت شرکت، پنجمین کنفرانس بین المللی علوم مدیریت و حسابداری، تهران، موسسه آموزشی عالی مهر اروند و مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار.
- ✓ Anderson, M, Hyun, S & Warsame, H. (2014). Corporate social responsibility, earnings management and firm performance: evidence from panel estimation. Available at www.ssrn.com

- ✓ Ardekani, A, Younesi, N & Hashemjijoo, M. (2012). Acquisition, earning management and firm's performance: evidence from Malaysia. *Journal of business studies quarterly*, vol 4. No 1, pp 91-110
- ✓ Bartove, E, & Mohanram, P. (2004). Private information, earnings manipulation and executive stock- option exercises. *The accounting review*, vol 79, pp 889-920
- ✓ Becchett, L, Ciciretti, R, Hasan, I, Kobeissi, N. (2012). Corporate social responsibility and shareholders' value. *Journal of business research*, vol 65, pp1628-1635
- ✓ Comincioli, N, Poddi, L & Vergalli, S. (2012). Corporate social responsibility and firms' performance: a stratigraphical analysis. Available at www.ssrn.com
- ✓ Danko, D, Goldberg, J, Goldberg, S & Grant, R. (2008). Corporate social responsibility: the United States vs, Europe. *The Journal of corporate accounting and finance*, vol 19. No 6, pp 41
- ✓ Dhaliwal, D, Li, O, Tsang, A, & Yang, G. (2011). Voluntary nonfinancial disclosure and the cost of equity capital: the initiation of corporate social responsibility reporting. *The accounting review*, vol 86. No 1, pp 59-100
- ✓ Flamer, C. (2013). Does corporate social responsibility lead to superior financial performance? A regression discontinuity approach. Working paper. University of Western Ontario
- ✓ Holme, R, & Watts, P. (2000). corporate social responsibility: making good business sense. World business Council for Sustainable Development.
- ✓ Hong, Y& Anderson, M. (2011). The relationship between corporate social responsibility and earnings management: an explanatory study. *Journal of business ethics*. Vol 104, pp 461-471
- ✓ Jones, T. (1986). Corporate social responsibility revisited, redefined. *Journal of California management review*, Vol 22, No 2, pp 59-67
- ✓ Kamil, A& Antonius. H. (2012). Social responsibility. *Media riset akuntansi*, vol 2. No 1, pp 1-17
- ✓ Kim, Y, Li, H& Li, S. (2014). Corporate social responsibility and stock price crash risk. *Journal of banking and finance*. No 43, pp 1-13
- ✓ Kim, Y & Park, M, S. (2012). Is earnings quality associated with corporate social responsibility? *The accounting review*, vol 8, pp 761-796
- ✓ McWilliams, A, Siegel. (2000). corporate social responsibility and financial performance: correlation or misspecification? *Strategic management journal*, vol 21, pp 603-609
- ✓ Narakrisna, F& Purwaningsih, A. (2013). The influence of the firm size on income tax with the disclosure of corporate social responsibility as mediating variable. The 2nd IBSM, international conference on business and management.
- ✓ Samy, M, Odemilin, G, & Bampton, R. (2010). Corporate social responsibility: a strategy for sustainable business success. an analysis of 20 selected British companies, *Journal of corporate governance*. Vol 10. No 2, pp 203-217
- ✓ Sandhu, H, S, Kapoor, S. (2010). Corporate social responsibility initiatives: an analysis of voluntary corporate disclosure. *South Asian Journal of Management*. Vol 17. No 2, pp 47-80
- ✓ Surroca, J, Tribo, J & Waddock, S. (2010). Corporate responsibility and financial performance. The role of intangible resources. *Strategic management journal*, vol 31. No 5, pp 463-490
- ✓ Tri Hesti, U, & Ahalik, S. (2010). The relationship between corporate social responsibility and earnings response coefficient: evidence from Indonesian stock exchange. Oxford business and economics conference program.
- ✓ Vassiliki, G, Stergios, L, Emmanouil, D& Stephan, O. (2014). Corporate social responsibility and earnings management in U.S banks. *Accounting forum*, vol 38, pp 155-169

- ✓ Weshah, S, Dahiyat, A, Awwad, M, & Hajjat, E. (2012). The impact of adopting corporate social responsibility on corporate financial performance: evidence from Jordanian banks, vol 4.
- ✓ Young, K, Chang, W, & Jung, J. (2012). Firm size and corporate social performance: the mediating role of outside director representation. Journal of leadership and organizational studies.